
Vztah UK a republiky

Počátky vzájemných vztahů

Výročí vzniku Československé republiky je také výročí Univerzity Karlovy: patřila k jejím významným veřejným institucím a v meziválečném období dosáhla jednoho z vrcholů své existence. Již v listopadu 1918 také univerzita přijala své současné jméno. Do nového státu totiž vstupovala jako jedna ze dvou pražských univerzit, lišících se od rozdělení v roce 1882 pouze adjektivy odkazujícími k vyučovacím jazykům („Česká univerzita Karlo-Ferdinandova“ a „Německá univerzita Karlo-Ferdinandova“).

Přihlášení se české univerzity k novému státnímu uspořádání bylo takřka okamžité, vřelá a v důsledcích efektivní. Dne 29. října se shromáždil na mimořádném zasedání akademický senát a po proslovu rektora označujícím nastalý akademický rok za „velepamátný“ bylo přijato prohlášení koncipované o den dříve profesorským sborem právnické fakulty. V něm „jako senát university svobodného státu československého s nadšením vítá jeho založení a slavnostně přiznává se k němu s věrnou oddaností za všech podmínek“. Součástí byla také výzva Národnímu výboru československému, aby s účinnou pomocí české univerzity neprodleně přistoupil k budování dalších dvou univerzit – na Moravě (konkrétně v Brně) a na Slovensku. Téhož dne bylo „s nadšeným souhlasem“ přítomných členů akademického senátu anulováno suspendování T. G. Masaryka vynucené pražským místodržitelstvím v srpnu 1915. Zástupci univerzity nechyběli ani během přivítání prvního československého prezidenta na Wilsonově nádraží 12. ledna 1919. Masaryk potenciální hořkosti brzy poté pomohl překlenout osobní přítomností během instalace rektora Karla Hermanna-Otavského.

V následujících měsících a letech byli odborníci spojení s Univerzitou Karlovou vidět v mnoha jiných oblastech veřejného života, a to nejen v Praze. Byli mimo jiné členy československé delegace na mírových jednáních v Paříži (např. právníci a budoucí ministři Jan Krčmář a Jan Kapras, etnograf Lubor Niederle nebo geograf Viktor Dvorský, který stál u samého zrodu podoby hranic nového státu), zastávali posty na nově zřizovaných ministerstvech a jiných úřadech nebo pomáhali utvořit diplomatický sbor mladé republiky. Na filozofické a právnické fakultě byly v této souvislosti otevřeny kurzy pro konsulární a diplomatickou službu, lékařská fakulta zase otevřela zvláštní prázdninový semestr pro mediky-legionáře a vojenské kurzy pro posluchače farmacie. Na pražský arcibiskupský stolec byl povolán dosavadní profesor teologické fakulty František Kordač. V neposlední řadě zasedli členové akademické obce také v zákonodárných sborech, v parlamentu a v senátu. Několik desítek docentů a profesorů Univerzity Karlovy, částečně nově jmenovaných, opravdu personálně zajistilo první léta výuky na univerzitách v Brně a Bratislavě. V popřevratovém nadšení málokdo ocenil prostý fakt, že to vše bylo do značné míry možné díky liberálnímu prostředí habsburské monarchie let 1867-1914. Při srovnání například se situací varšavské univerzity je zřejmé, že to ve středoevropských podmínkách nebyla tak úplně samozřejmost.

Dvacátá léta

Vztah k nově vybudovaným československým univerzitám byl v meziválečném období pro podobu vysokoškolské politiky zásadní. V nacionálně vypjatém ovzduší prvních poválečných let ale rezonoval především vztah české a německé univerzity. Po formální stránce byl zakotven zákonem z února 1920, nazývaném po svém předkladateli, profesoru fyziologie na lékařské fakultě Františku Marešovi, „lex Mareš“. Zákon nenechával nikoho na pochybách, která z univerzit má nyní přední postavení – vedle Univerzity Karlovy nesoucí název zakladatele tak měla dále existovat Německá univerzita v Praze, zbavená rovněž příslušných nároků na hmotné historické dědictví v podobě insignií a univerzitního archivu. Ačkoli vztah mezi oběma univerzitami zůstával nadále napjatý, jistý modus vivendi se v klidnějších letech přece jen našel. Také někteří představitelé německé univerzity se zapojovali do veřejného života konsensuálním způsobem, včetně obsazení ministerských postů (právník Robert Mayr-Harting a slavista Franz Spina).

Materiální situace Univerzity Karlovy se až do hospodářské krize postupně zlepšovala. Navenek bylo nejviditelnějším znamením tohoto stavu otevření nových budov filozofické a právnické fakulty na Staré Měště, fakultních nemocnic a dalších pracovišť lékařské fakulty na Novém Měště, resp. rozhodnutí o zřízení českých univerzitních klinik v Motole. Rozšiřování hmotného zázemí univerzity šlo ruku v ruce s rostoucím počtem studentů, který se v roce 1918 pohyboval kolem šesti tisíc, aby se v první polovině 30. let takřka zdvojnásobil. Podobně se zvýšil počet pedagogů ze tří stovek až na sedm set v posledních meziválečných letech. Ve 20. letech se obě pražské univerzity staly útočištěm řady studentů i pedagogů zprvu z území východní Evropy sužovaných občanskou válkou (hlavně Ukrajinců a Rusů), později studentů

židovského původu z Maďarska a Polska, kde platil numerus clausus. Celkově se počet zahraničních studentů často pohyboval nad 10 %.

Kromě vzdělání jako formy zabezpečení výtělu přitahovala do Prahy mladé lidi také plejáda známých jmen v různých oborech. Připomeňme například lékaře Josefa Pelnáře a Ladislava Syllabu, filology Josefa Zubatého a Vincence Lesného, historiky Josefa Pekaře a Josefa Šustu nebo přírodovědce Františka Závíšku a Viktora Trkala. Jejich vědecká činnost se často těšila podpoře představitelů českých politických a hospodářských elit – jedním z nejvýznamnějších příkladů jsou archeologické expedice Bedřicha Hrozného do Turecka, na jejichž finančním zajištění se vedle prezidenta Masaryka podílela také plzeňská Škodovka. Stoupající počet studentek měl svou paralelu v pozvolnějším, nicméně rovněž zvyšujícím se zastoupení žen v pedagogickém sboru. Po první docentce, již se stala v roce 1925 historička Milada Paulová, se ještě v meziválečném období ženy habilitovaly také v dalších oborech. Paulová se v roce 1935 stala také první mimořádnou profesorkou na Univerzitě Karlově.

Vztahy předválečné

Teprve v porovnání s válečnými poměry a situací po roce 1948 si řada studentů uvědomila pozitiva prvorepublikové akademické kultury. Ani tak kritický a polemický duch, jakým byl profesor Václav Černý, neváhal ve svých pamětech užít pro Univerzitu Karlovu vzletné označení officina humanitatis et libertatis. „Dílna lidskosti a svobody“ však nezůstala ušetřena důsledků hospodářské krize a stinných stránek nacionalismu 30. let, nejviditelněji za tzv. insigniády během funkčního období rektora Karla Domina, sympatizujícího s krajní pravíci. Pouliční bitky českých a německých studentů v listopadu 1934 doprovázené antisemitskými incidenty byly vyvolány sporem o vydání univerzitních insignií německou univerzitou, pozadí konfliktu ale bylo mnohem širší. S insigniemi měly fakticky – de iure byla situace dána přijetím lex Mareš – přejít do rukou Univerzity Karlovy také historické umělecké sbírky a univerzitní archiv.

Dalším latentním bodem sváru zůstávalo Karolinum, užívané oběma univerzitami. Rektorát Univerzity Karlovy byl po zprovoznění nové budovy právnické fakulty dočasně přesunut tam a v Karolinu začal stavebně-historický průzkum předcházející plánovanou rekonstrukci směřující ke kulatému jubileu v roce 1948. Financována měla být zčásti celonárodní sbírkou iniciovanou rektorem Dominem. Soudobé postavení Univerzity Karlovy dokresluje i vzrušené okolnosti volby Masarykova nástupce, kdy proti Edvardu Benešovi, docentu sociologie Filozofické fakulty, stanul 18. prosince 1935 jako praviceprotikandidát botanik Bohumil Němec, profesor Přírodovědecké fakulty.

Geopolitická situace střední Evropy druhé poloviny 30. let postupně paralyzovala nejen sporadické přípravy na univerzitní jubileum, ale také velkou část akademického života. Po Mnichovu došlo k řadě excesů, z nichž nejtypičtějšími bylo stržení sochy T. G. Masaryka v budově filozofické fakulty a postupný nárůst perzekuce studentů židovského původu. První rasově motivovaná opatření byla přijata již za tzv. druhé republiky a do důsledků byla dovedena po okupaci zbytku Československa a vzniku protektorátu. Tou dobou ale bylo postavení Univerzity Karlovy již takřka neudržitelné. Jakožto jeden z důležitých symbolů tradice české vzdělanosti a kultury se stala, podobně jako univerzity v jiných nacisty okupovaných evropských zemích, nežádoucí institucí, jejíž dny byly sečteny. A to tím spíše, že oficiální jméno Karls-Universität nesla nyní dosavadní Německá univerzita, přijatá do svazku říšských univerzit.

Formálním odůvodněním likvidace českého vysokého školství byla masová účast studentů na demonstracích 28. října 1939, během nichž byl smrtelně postřelen medik Jana Opletal, a poté další demonstrace po jeho smrti. Dne 17. listopadu bylo devět představitelů studentského hnutí v čele s docentem Josefem Matouškem popraveno a více než tisíc studentů pražských vysokých škol s jejich brněnskými kolegy a studenty příbramské báňské školy odvezeno do koncentračního tábora Sachsenhausen. Většina z nich byla po několika letech propuštěna, k avizovanému znovuootevření vysokých škol v protektorátu ale samozřejmě nedošlo.

Několik set studentů se zapojilo do československého zahraničního odboje. Právě díky jejich aktivitám měla perzekuce české studující mládeže široký mezinárodní ohlas, ústící v roce 1941 až do vyhlášení 17. listopadu mezinárodním dnem studentstva. Studentům sloužícím v československém zahraničním vojsku, zejména medikům, bylo dokončení studia umožněno na britských univerzitách, především v Oxfordu. Zahraničního a domácího odboje se účastnila také řada pedagogů Univerzity Karlovy, například historik Otakar Odložilík nebo botanik Vladimír Krajina. Někteří za svou odbojovou činnost zaplatili životem (např. fyzik Václav Dolejšek nebo lékař Alexander Gjuríč), jiní se stali obětmi rasové perzekuce (např. historik Bedřich Mendl nebo germanista Arnošt Kraus). Celkově zemřelo v koncentračních táborech nebo bylo popraveno dvanáct profesorů a čtrnáct docentů Univerzity Karlovy. Členové akademického sboru se ocitli i mezi předními představiteli protektorátu, pohybovali se ovšem mezi mlýnskými kameny a nikdy neklesli k aktivismu typu Emanuela Moravce (ministrů protektorátní vlády Jiří Havelka, Jaroslav Krejčí a Jan Kapras, státní prezident Emil Hácha).

Osvobození, stalinismus, pozvolná liberalizace

Po válce byla německá univerzita zrušena symbolicky se zpětnou platností od 17. listopadu 1939. Její majetek převzala Univerzita Karlova, která hned v prvních poválečných dnech obnovila svou činnost. V komplikovaných podmínkách bylo třeba urychleně zajistit výuku několika ročníků absolventů středních škol, kteří předtím neměli možnost přihlásit se ke studiu na vysoké škole – v porovnání s předválečnými počty se celkem jednalo o bezmála dvojnásobek studentů. S tímto jevem souvisel vznik nových fakult – lékařských v Plzni a Hradci Králové a pedagogické v Praze. Univerzita stála

zároveň před velkou výzvou oslav 600. výročí své existence, jež byly od počátku pojety jako velkolepá národní slavnost, jedna z nejdůležitějších „osmičkového“ roku. Díky tomu se také podařilo získat od státu dostatečné finanční prostředky pro rekonstrukci Karolina, tedy alespoň velké auly a s ní souvisejících prostor.

Na jubilejní akademický rok 1947/48 byl rektorem zvolen profesor právnické fakulty Karel Engliš. Několikanásobný prvorepublikový ministr financí se otevřeně vyjadřoval na obranu akademických svobod. Stal se opakovaně terčem výpadů komunistického ministra informací Václava Kopeckého a po únorovém převratu odstoupil. Během dramatických únorových dní byli studenti pražských vysokých škol jedinými, kdo se 25. 2. 1948 pokusili během tzv. pochodu na Hrad otevřeně protestovat proti převzetí moci komunisty. Datum kulatého jubilea se přitom nezadržitelně blížilo. Alespoň základní kontinuity bylo dosaženo volbou rektora, jímž se stal matematik Bohumil Bydžovský. Ten dosud zastupoval Karla Engliše jako prorektor a jakmile mu na jaře skončily reprezentativní povinnosti, z veřejného života se stáhl. Jubilejní slavnosti byly poznamenány demonstrativní neúčastí představitelů části západoevropských univerzit i prvními čistkami v profesorském sboru a mezi studenty. Projev Edvarda Beneše ve Vladislavském sále 7. dubna 1948 při příležitosti předání obnovené zakládací listiny (originál patří mezi ztráty z dubna 1945) byl posledním prezidentovým veřejným vystoupením.

Mezitím se již naplno rozběhla činnost akčních výborů zasahujících radikálně do personálního složení akademického sboru. Během roku 1949 probíhaly tzv. studijní prověrky, které se staly nástrojem pro vyloučení asi 10 % studujících. Nahradit je měli politicky spolehliví absolventi tzv. dělnických kurzů. I tak počet studentů Univerzity Karlovy na víc než desetiletí spadl pod předválečné počty. Zglajchšaltování vysokých škol a jejich proměnu podle sovětského vzoru dovršil vysokoškolský zákon z roku 1950, který likvidoval akademické svobody (počínaje volbou rektora) a podřizoval studium předpisům spíše středoškolského charakteru. Vnitřní chod rektorátu i jednotlivých fakult měly po další takřka čtyři desetiletí zásadně ovlivňovat příslušné výbory KSČ, tradiční studentské spolky nahradily svazácké organizace. Se vznikem Československé akademie věd došlo také k přesunu velké části vědecké činnosti z vysokých škol. Negativní důsledky oddělení výuky a výzkumu šly ruku v ruce s omezením kontaktů se zahraničními univerzitami a vědeckými institucemi.

Naděje na jisté zlepšení po Stalinově smrti se nakonec zhmotnily v dění na jaře 1956. Na Chruščovovu kritiku kultu osobnosti a odvážná vystoupení Františka Hrubína a Jaroslava Seiferta na Sjezdu spisovatelů zareagovali také studenti Univerzity Karlovy požadavky na demokratizaci poměrů. Velký ohlas měl studentský majáles, jehož se v Praze 20. května 1956 účastnilo na sto tisíc lidí. Stranické orgány reagovaly personálními postihy, s pedagogickou činností se musel rozloučit například polonista Karel Krejčí, který se jako prorektor Univerzity Karlovy studentů zastal.

Po krátkém uvolnění poměrů v r. 1956 došlo opět k utahování šroubů. Na Univerzitě Karlově mělo podobu ne zcela do konce dovedených prověrek v letech 1958-1959. Na filozofické fakultě byli postiženi mladší pedagogové obvinění z „pozitivizmu“ a hromadně penzionováni starší profesori spojení s obdobím první republiky – paradoxně v té samé době, kdy meziválečné objevy Jaroslava Heyrovského získaly nejvyšší vědecké ocenění, Nobelovu cenu. Univerzita Karlova se ovšem mezitím ve svém celospolečenském významu dostala na pomyslné dno.

Liberalizace v 60. letech byla pozvolná, zasahovala ale postupně celou společnost. Na Univerzitě Karlově se k ní přihlásila postupně většina pedagogů i studentů, kteří od roku 1965 mohli opět slavit majáles (a dokonce vyhlásit jeho králem amerického básníka Allena Ginsberga). Jedním z nejvýraznějších projevů návratu alespoň části akademických svobod byla volba rektora, jímž se v letech 1966-1969 stal lékař Oldřich Starý. Nešlo přitom jen o plané řeči – byla zahájena rehabilitace členů akademické obce postižených čistkami a do univerzitních poslucháren se mohli, byť nakonec jen nakrátko, vrátit někteří významní proskribovaní pedagogové jako např. Jan Patočka. Dostali také příležitost oslovit širokou veřejnost na stránkách časopisu Universita Karlova, který tehdy stál na vrcholu oblíbenosti.

Pražské jaro a normalizace

Výročí Československé republiky bylo zároveň také rokem Pražského jara, 28. říjen 1968 ale zcela zastínila srpnová okupace. Univerzita se k masarykovským ideálům první republiky přihlásila mimo jiné přednáškou a publikací ředitele Ústavu pro dějiny UK a archivu UK Františka Kavky „Universita Karlova a padesát let ČSR“, jejíž závěr vyzníval jednoznačně: „Úsilí o humanistický obsah socialismu jest důstojným příspěvkem r. 1968 k jubileu republiky a potvrzením jasnozřivosti slov velkého českého myslitele a státníka: že státy se udržují těmi ideály, z nichž se zrodily.“ Deprimovanou veřejnost se pokusil ještě jednou vyburcovat svým plamenným gestem v lednu 1969 student filozofické fakulty Jan Palach. Pohřební průvod vycházející z nádvoří Karolina byl vedle studentských stávek rovněž jedním z posledních masivních protestů proti okupaci a povaze nadcházejícího režimu. Když byl v květnu 1969 zvolen rektorem Univerzity Karlovy významný lékař Josef Charvát, odmítl jej normalizační ministr školství Jaromír Hrbek ve funkci potvrdit. To už začínala další vlna čistek v řadách pedagogů i studentů. Konec šedesátých let, který měl původně vyřešit nápravu starých křivd, tak naopak odstartoval vlnu křivd nových.

Univerzita Karlova 70. a 80. let se k odkazu první československé republiky příliš nehlásila, Masarykovu sochu ve dvoraně filozofické fakulty ostatně symbolicky nahradil Lenin. Menším ideologickým tlakům byly z pochopitelných důvodů vystaveny přírodní a lékařské vědy. Silnější byla ideologizace některých humanitních oborů, které byly také podstatněji personálně postiženy. Odezva měla podobu bytových seminářů, tajných kurzů a samizdatových publikací.

Pomyslným vrcholem ledovce byla činnost filozofů Jana Patočky, Ladislava Hejdánka a Radima Palouše v pozici mluvčích Charty 77. Teprve s politickým táním druhé poloviny 80. let v důsledku situace v Sovětském svazu mohlo dojít k oficiálnějším svobodomyšlným aktivitám přímo v rámci akademické obce. Rychle rostl počet studentských časopisů i osob, zapojených do nezávislých intelektuálních iniciativ. Přípomínka dvacetiletého výročí smrti Jana Palacha vyústila v události tzv. Palachova týdne, jichž se účastnila také řada osob z akademického prostředí, především studentů.

17. listopad 1989 a doba posametová

Ironií osudu to nakonec byly okolnosti demonstrace připomínající kulaté výročí uzavření českých vysokých škol nacisty, jež vyvolaly tak silnou odezvu ve společnosti, že se dosavadní režim poměrně rychle zhroutil. Shromáždění na Albertově 17. listopadu mělo značně vypjatou symboliku – mezi řečníky byli nejen někdejší kolegové Jana Opletala, ale také bývalý rektor Univerzity Karlovy z roku 1956 Miroslav Katětov. Zásah bezpečnostních složek proti demonstrantům na Národní třídě mohl vzbuzovat otázky po paralelách se studentskými demonstracemi na podzim 1939, požadavky studentů zase zpočátku mohly připomínat požadavky jejich předchůdců z období pražského jara, brzy je ale radikálně překročily. Letáky, tiskoviny a dokumentární záběry ze sklonku roku 1989 dodnes ukazují, jak podstatné místo v argumentaci a symbolice protirežimního hnutí tehdy náleželo znovuobjeveným odkazům na prvorepublikové Československo a jeho hlavní představitele.

Pohlédneme-li na situaci univerzity na přelomu let 1918/1919 a 1989/1990 s odstupem, což už je dnes možné, můžeme vidět řadu paralel (ale i rozdílů). Nepochybně došlo k výraznému posílení role Univerzity Karlovy v rámci veřejného života. V prvním případě to bylo dáno přirozeným postavením jediné univerzity v novém státním útvaru, ve druhém případě do značné míry podílem členů akademické obce, zejména studentů, na nekrvavé změně režimu. Jestliže se v roce 1919 T. G. Masaryk účastnil instalace prvního rektora Univerzity Karlovy v československém státě, Václav Havel zase 2. října 1990 symbolicky zahajoval akademický rok se studenty Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a Vysoké školy chemicko-technologické. Podobně jako po vzniku ČSR i v prvních polistopadových letech poskytla Univerzita Karlova řadu odborníků pro důležité administrativní posty, zmiňme alespoň ministry zdravotnictví (Pavel Klener), životního prostředí (Bedřich Moldan) a školství (Petr Vopěnka, Petr Pítha).

K významným osobnostem veřejného života se v roce 1990 Univerzita Karlova přihlásila čestnými doktoráty, které jsou jinak vyhrazené pro uznání vědeckých a pedagogických kvalit (kardinál František Tomášek, hudebníci Rudolf Firkušný a Rafael Kubelík, předseda Evropského společenství Jacques Delors a Václav Havel). Opakovala se tak situace z roku 1919, kdy se mezi čestné doktory Univerzity Karlovy zařadili například Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Petr Bezruč, Otokar Březina nebo Alois Jirásek. Legislativní změny v oblasti vysokých škol po roce 1918 byly vyvolány geopolitickými změnami a neměnily výrazně vnitřní uspořádání univerzity, zatímco legislativní změny po roce 1918, počínaje zákonem o vysokých školách z roku 1990, naopak řešily především otázky obnovení akademických svobod. Volba rektora a děkanů nebo zastoupení studentů v akademických senátech jsou dnes zcela neodmyslitelnou součástí akademického provozu.

K tradicím české státnosti se Univerzita Karlova hlásí během pravidelných akademických svátků (7. dubna, 28. října, 17. listopadu) i během kulatých jubileí osobností či událostí s ní spojených (2009 – Dekret Kutnohorský, 2015 – Mistr Jan Hus, 2016 – Karel IV.). Podobně jako v roce 1948 byly skutečnou celonárodní událostí oslavy „půlkulatého“ jubilea založení pražské univerzity – jediné oslavy tohoto významného data, které v rámci 19. a 20. století proběhly podle původních plánů. Jejich organizátoři v čele s rektorem Karlem Malým připravili na celý rok 1998 řadu výstav, konferencí a dalších doprovodných akcí vrcholících slavnostním zasedáním 7. dubna 1998 ve Vladislavském sále za přítomnosti prezidenta, představitelů vlády, Parlamentu, Senátu a dalších hostů, včetně předsedy Asociace evropských univerzit.

Název Univerzita Karlova je v současné době jednou z nejsilnějších českých značek a jeho vyslovení v akademickém prostředí má (přínejmenším v evropském rámci) obvykle podobnou odezvu jako v případě názvů „Škoda“ v oblasti dopravního nebo „Budvar“ v oblasti potravinářského průmyslu. Jako nejstarší a největší česká veřejná vysoká škola je i nadále svého druhu vlajkonošem mezi svými mladšími sestrami. Její symbolické postavení potvrzují i faktické výsledky, včetně umístění v mezinárodních hodnoceních univerzit. Necháme-li ještě krátce promluvit čísla, pak se počet studentů oproti stavu v roce 1989 více než zdvojnásobil (po roce 2000 překročil 40.000, v posledních letech se pohybuje kolem 50.000). Roste počet zahraničních studentů z celého světa (v současnosti 17 %), což je jedním z ukazatelů úspěšného zapojení univerzity do mezinárodní akademické spolupráce. Počet fakult se před více než patnácti lety ustálil na sedmnácti, přičemž se podařilo dobře zvládnout i jednu z velkých polistopadových výzev – začlenění teologických fakult do svazku univerzity.

Demokratizací a návratem k akademickým svobodám na přelomu let 1989/1990 začala v dějinách Univerzity Karlovy kapitola, která dodnes není uzavřena. Ohlédneme-li se za uplynulým stoletím, je to zcela jistě nejdelší celistvé období, kdy se mohla univerzita bez zásadních ořesů politické a sociální povahy v klidu rozvíjet. Nemá tím být samozřejmě řečeno, že je to období bez chyb a komplikací, ale srovnáme-li uplynulá téměř tři desetiletí s řadou předcházejících dějinných zlomů (1918 – 1938/39 – 1945 – 1948 – 1968 – 1989), můžeme za to být vděční a nenechat se ukolébát v představě, že jde o zaručenou samozřejmost.

PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D., vedoucí Ústavu dějin Univerzity Karlovy

